

CZESŁAW KUBASIK

KONGRES ZJEDNOCZENIOWY ORGANIZACJI MŁODZIEŻOWYCH WE WROCŁAWIU

W odradzającym się w warunkach okupacji polskim ruchu młodzieżowym rzecznikiem akcji jednościowych był przede wszystkim powstały w 1943 r. Związek Walki Młodych. W okresie powojennym za zjednoczeniem młodego pokolenia opowiedziały się reaktywowane w sierpniu 1944 r. organizacje OM TUR i ZMW RP „Wici” oraz powstały w 1945 r. ZMD. Wykształcenie się takiej postawy było procesem długotrwałym, istniała bowiem konieczność przełamania starych uprzedzeń. Rozwój sytuacji politycznej w kraju niewątpliwie rzutował na przyspieszenie tendencji zjednoczeniowych. Przyczyniały się do tego przede wszystkim wspólne zadania, jakie stanęły przed całą młodzieżą i jej organizacjami. Udział w przedsięwzięciach gospodarczych, w zasiedlaniu województw zachodnich, w tworzeniu tzw. Rad Społecznych Osadnictwa Spółdzielczo-Parcelacyjnego, w zbiorach płodów rolnych, a przede wszystkim w odbudowie zniszczonego kraju konsolidował młodzież. Także inicjatywy oświatowe i kulturalne, wreszcie wspólna praca i nauka przyczyniały się do zbliżania młodzieży, a w konsekwencji prowadziły do nawiązywania współpracy między poszczególnymi organizacjami młodzieżowymi. Nie oznacza to, że okres poprzedzający zjednoczenie cechowała atmosfera pełnej jedynomyślności i jedności politycznej. I tak ostra walka toczyła się w ZMW RP „Wici” między lewicą powiązaną ze Stronnictwem Ludowym a ugrupowaniem pozostającym w ścisłym związku z PSL. Od I Zjazdu Walnego (16—18 XII 1945 r.) to ostatnie dominowało w ZG ZMW RP „Wici” i narzucało organizacji odmienne koncepcje idei jedności młodzieży. Zwycięstwo Bloku Stronnictw Demokratycznych w wyborach do Sejmu Ustawodawczego osłabiło wpływy PSL-owców we władzach organizacji młodzieży wiejskiej. Pozwoliło to działaczom lewicowym tego związku powołać w styczniu 1947 r. Krajowy Komitet Demokracji

„Wici”, a następnie zwołać Walny Zjazd Delegatów ZMW RP „Wici” (27—28 IV 1947) i powołać nowe władze, które wspólnie z kierownictwami pozostałych związków włączyły się do toczącej się batalii politycznej o pełną współpracę i jedność ideową polskich organizacji młodzieżowych. Odtąd sprawy potoczyły się szybko. 20 VIII 1947 r. doszło do podpisania umowy o jedności działania między ZWM a OM TUR. 4 października dokument ten podpisało ZMW RP „Wici”, a 6 listopada — ZMD.

Nowy etap poczynań organizacyjnych zmierzających do ugruntowania współdziałania organizacji młodzieżowych otworzyło powołanie do życia Głównej komisji Współpracy, a w ślad za tym Centralnego i Terenowych Komitetów Jedności Młodzieży¹. 16 IV 1948 r. opublikowany został niezmiernie ważny dokument czterech organizacji: *Deklaracja o jedności młodzieży polskiej*. Od jego ukazania się już tylko trzymiesięczny okres dzielił młodzież od podjęcia ważnych decyzji na Kongresie Jedności Młodzieży we Wrocławiu. W czerwcu i lipcu na konferencjach rejonowych wybrano delegatów na Kongres. Obrady tych konferencji, jak donosiła prasa, przebiegały pod znakiem solidarności. Równocześnie przedstawiciele młodzieży w składanych deklaracjach oświadczały, że traktują zjednoczenie jako zobowiązanie do jeszcze większego wysiłku w odbudowie i przebudowie kraju².

Wrocław nieprzypadkowo wybrano na miejsce Kongresu Zjednoczonego polskich organizacji młodzieżowych. Miasto w znacznym procencie zniszczone, odradzające się w granicach Macierzy, było symbolem zadań, jakie stoją przed młodzieżą. Przesłanki polityczne przemawiały również za odbyciem Kongresu we Wrocławiu. Mnożące się wypowiedzi takich polityków, jak Churchill, Byrnes, Schumacher, kwestionujące nasze prawa do odzyskanych ziem, skłaniały społeczeństwo polskie, w pierwszym rzędzie młodzież, do zmanifestowania swego stosunku do tych terenów. Taką manifestacją był też Kongres Jedności Młodzieży, obradujący 20 i 21 VII 1948 r. we Wrocławiu i bezpośrednio po nim odbyty Zlot Młodzieży Polskiej. W budynku położonym w centrum miasta przy ul. K. Świerczewskiego (kino „Śląsk”) zebrało się 1021 delegatów wybranych w 93 okręgach w Polsce i reprezentujących 752-tysięczną rzeszę członków

¹ W skład Prezydium 17-osobowego Wojewódzkiego Komitetu Jedności Młodzieży we Wrocławiu weszli: Stanisław Stęplewski (przewodniczący) i Herbert Goldberg z ramienia ZWM, Jan Karst i Jerzy Kaźmierczak z OM TUR, Stanisław Czesnar i Władysław Kowalik z ZMW RP „Wici” oraz Stefan Wróblewski z ZMD.

² *Deklaracja Związku Walki Młodych* (Razem do pracy, Miesięcznik Instrukcyjny ZMP, sierpień 1948, s. 25—26).

czterech organizacji młodzieżowych³. Otwarcia obrad Kongresu dokonał przewodniczący Centralnego Komitetu Jedności Młodzieży Janusz Zarzycki. Zgodnie z przyjętymi zwyczajami powołano Prezydium⁴ oraz komisje: Mandatową, Statutową i Programową. Na przebieg obrad złożyły się liczne, okolicznościowe przemówienia. Spośród nich na uwagę zasługują wystąpienia przedstawicieli organizacji zagranicznych⁵. Już samo ich uczestnictwo w Kongresie świadczyło z jednej strony o wyraźnym określeniu miejsca nowej organizacji w międzynarodowym ruchu młodzieży, a z drugiej o zainteresowaniu międzynarodowego ruchu młodzieżowego procesem przemian w Polsce. Przemówienia zagranicznych delega-

³ Na dzień 1 VII 1948 r. liczebność organizacji była następująca:

Organizacje	W kraju	W województwie wrocławskim
ZMW	336 536	34 114
OM TUR	151 736	15 383
ZMW „Wici”	253 890	14 375
ZMD	9 838	241
Razem	752 000	64 113

Reprezentacja organizacji na Kongresie Zjednoczeniowym: ZWM — 331, ZMW RP „Wici” — 325, OM TUR — 319, ZMD — 46 delegatów. W 16 województwach, w 93 okręgach wyborczych wybrano 1029 delegatów na Kongres, w tym 21 przedstawicieli CKJM i 50 przedstawicieli Związku Akademickiej Młodzieży Polskiej. Struktura wieku delegatów obecnych na Kongresie Zjednoczeniowym przedstawiała się następująco: do 20 lat — 210, do 24 lat — 347, do 28 lat — 292, ponad 28 lat — 172 delegatów. Struktura zawodowa delegatów obecnych na Kongresie Zjednoczeniowym była następująca: robotników — 306, chłopów — 287, młodzieży uczącej się — 278, innych — 150 delegatów. Wykształcenie delegatów przedstawiało się następująco: nie ukończona szkoła podstawowa — 38, ukończona szkoła podstawowa — 290, nie ukończona szkoła średnia — 231, ukończona szkoła średnia — 406, wyższe wykształcenie — 56 delegatów. Por.: Cz. Kozłowski, *Wykaz stanu liczebnego Związku Młodzieży Polskiej* (Pokolenie, październik—grudzień 1966, nr 4); *Kilka cyfr o delegatach na Kongres* (Pokolenie, Wydanie nadzwyczajne, 22 VII 1948); Akta Zakładu Historii Partii (dalej AZHP) oraz Protokół Komisji Mandatowej kongresu ZMP w dniu 20 VII 1948 r., 417/59.

⁴ Dolny Śląsk w Prezydium Kongresu reprezentował Stanisław Stęplewski, przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Jedności. Por.: AZHP, 417/60, Porządek obrad Kongresu.

⁵ Udział w Kongresie brali przedstawiciele Komsomołu z Armii Radzieckiej, delegacje młodzieży Grecji, Hiszpanii, Ligi Młodzieży Anglii, Związku Młodzieży Komunistycznej Szwecji, Związku Młodzieży Komunistycznej Danii, Wolnej Młodzieży Austriackiej, Związku Młodzieży Polskiej „Grunwald” z Francji i Belgii, delegaci młodzieży polskiej z Westfalii i Czechosłowacji oraz przedstawiciele młodzieży Izraela. Por.: AZHP, 417/61, Stenogram z drugiego dnia obrad Kongresu, oraz „Razem do pracy”, Miesięcznik Instrukcyjny Związku Młodzieży Polskiej, sierpień 1948, nr 1, s. 3.

tów miały wpływ na atmosferę obrad. Wymownym tego przykładem było entuzjastyczne przyjęcie wystąpień przedstawicieli walczącej Grecji i Hiszpanii oraz przemówienia delegata Światowej Federacji Młodzieży Włocha Ignatio Gallego ⁶.

Na adres Kongresu napływały z kraju i zagranicy liczne listy i depe-
sze. Miały one poważną wymowę polityczną. W związku ze zjednocze-
niem się organizacji młodzieżowych partie polityczne przesłały Kongreso-
wi wspólny list, w którym oprócz pozdrowień i życzeń podkreślono zna-
czenie tego faktu. Znalazły się w nim również słowa uznania dla młodzieży
za jej patriotyzm i oddanie w walce i w pracy o nowy kształt Ojczyzny ⁷.
Te same elementy wystąpiły w drugim dniu obrad Kongresu w przemó-
wieniu Premiera Rządu RP ⁸ oraz w przemówieniu Prezydenta RP na
Zlocie młodzieży polskiej ⁹. Z zagranicznych depesz na uwagę zasługuje
telegram nadesłany przez antyfaszystowski komitet młodzieży radzie-
ckiej. Oprócz słów powitania było w nim uznanie dla decyzji zjednocze-
nia czterech polskich demokratycznych organizacji młodzieżowych.

W pierwszym dniu obrad Kongresu odczytano wnioski Centralnego
Komitetu Jedności Młodzieży. Najistotniejszy fragment tego dokumentu
miał następujące brzmienie: „Krajowy Kongres Delegatów ZWM, ZMW
RP »Wici«, OM TUR i ZMD, jako najwyższa reprezentacja demokratycz-
nej młodzieży polskiej, dążąc do pomnożenia sił młodzieży demokratycznej
w kraju, celem zwiększenia wysiłku w odbudowie i przebudowie Polski,
zapewnienia ludowodemokratycznego wychowania całemu młodemu po-
koleniu, wzmocnienia światowych sił wolności i postępu, pełnego urze-
czywistnienia praw młodzieży do oświaty, twórczej pracy, radości, zdro-
wia i wypoczynku oraz zbudowania w Polsce ustroju sprawiedliwości
społecznej postanawia zjednoczyć szeregi młodzieży i powołuje do życia
szeroką, bezpartyjną, samodzielną, ludowodemokratyczną organizację pra-
cującą i uczącą się młodzieży miejskiej i wiejskiej — Związek Młodzieży
Polskiej” ¹⁰.

Ten historyczny dokument delegaci przyjęli entuzjastycznie, skandu-
jąc słowo „jedność”. Dowodziło to wyraźnie, że młodzież polska w swej

⁶ AZHP, 417/61, Stenogram z drugiego dnia Kongresu; AZHP, 417/63, Depesza do Światowej Federacji Młodzieży Demokratycznej; AZHP, 417/63, Depesza do Demokratycznego Frontu Młodzieży Włoskiej.

⁷ *List partii politycznych do zjednoczonej organizacji Związku Młodzieży Polskiej* (Razem do pracy. Miesięcznik Instrukcyjny Związku Młodzieży Polskiej, sierpień 1948).

⁸ *Przemówienie Premiera Rządu RP Józefa Cyrankiewicza* (Razem do pracy. Miesięcznik Instrukcyjny Związku Młodzieży Polskiej, sierpień 1948, s. 12—15).

⁹ *Przemówienie Prezydenta RP Bolesława Bieruta* (Razem do pracy. Miesięcznik Instrukcyjny Związku Młodzieży Polskiej, sierpień 1948, s. 7—11).

¹⁰ AZHP, 417/61, Stenogram z drugiego dnia Kongresu.

zdecydowanej większości rozumiała idee zjednoczeniowe i sens powstania jednolitej, silnej organizacji młodzieżowej. Dała temu zresztą wyraz w dyskusji. Koncentrowała się ona wokół spraw rozwijania współzawodnictwa pracy, podnoszenia jakości produkcji, szerzenia oświaty zawodowej, rozwijania szkolenia ideologicznego, kształtowania odpowiednich zaangażowanych postaw członków organizacji, oddziaływania organizacji na młodzież studencką, harcerską oraz zgrupowaną w brygadach PO „SP”. To zaangażowanie w sprawy kraju widoczne też było w składanych meldunkach o osiągnięciach w zainicjowanym przed Kongresem Czynie Zjazdowym. Znaczny doń wkład wniosła młodzież śląska. Mówiło o tym na Kongresie 2 delegatów z woj. wrocławskiego¹¹. Nie oznacza to, że dyskusja obracała się wyłącznie wokół spraw krajowych. Występowały w niej wyraźnie internacjonalistyczne akcenty. Zwłaszcza silnie akcentowana była solidarność młodzieży polskiej z demokratycznym ruchem młodzieży świata w walce o zachowanie pokoju i postęp społeczny¹².

Na Kongresie Zjednoczeniowym przyjęto następujące dokumenty: *Deklarację ideowo-programową Związku Młodzieży Polskiej*, *Prawo Związku Młodzieży Polskiej* oraz *Statut ZMP*¹³. Określały one zadania nowo powstałej organizacji. Najistotniejszym dokumentem była *Deklaracja*. Nawiązywała ona do tradycji demokratycznego ruchu młodzieży, wskazując równocześnie na miejsce i zadania młodzieży żyjącej w nowych warunkach ustrojowych w Polsce. Jednocześnie wysuwała pod adresem władz konkretne żądania. Dotyczyły one rozszerzenia opieki państwa nad młodzieżą poprzez rozbudowanie ustawodawstwa społecznego, podkreślały konieczność likwidacji gorszych warunków pracy młodzieży zatrudnionej w prywatnych przedsiębiorstwach¹⁴. Dużo w niej miejsca poświęcono również sprawom rozwoju oświaty i kultury, opieki lekarskiej, higieny i wychowania fizycznego. Postulowano masowy rozwój turystyki. Język tego dokumentu był znamieny dla stylu tamtych lat, w naszym odczuciu

¹¹ Z braku czasu składanie meldunków na Kongresie przerwano, oświadczając, że zostaną one wykorzystane „jako materiał do pracy młodzieżowej”. Z woj. wrocławskiego głos zabrali: Zdzisław Grudzień i Roman Ogrodawczyk, tamże.

¹² *Kongres Jedności Młodzieży Polskiej. Zespolona rytmem serc, mózgów i ramion idzie razem do pracy, razem do walki i do zwycięstwa* (Słowo Polskie — dalej SP — 21 VII 1948).

¹³ Tamże.

¹⁴ „Chcemy, by w naszym kraju zapanowała pełna sprawiedliwość społeczna, aby nikt nie był wyzyskiwany i wszyscy ludzie stali się braćmi. Mamy śmiałe umysły i silne ramiona. Ożywia nas zapał budowniczych nowego, lepszego życia” — czytamy w *Deklaracji*. Por.: *Deklaracja Ideowo-Programowa Związku Młodzieży Polskiej* (Razem do pracy. Miesięcznik Instrukcyjny Związku Młodzieży Polskiej, sierpień 1948, s. 62).

fragmentami może nawet sloganowy, ale wówczas była to metoda przemawiania do ogółu młodzieży.

Prawo ZMP było syntetycznym ujęciem zadań zawartych w *Deklaracji*¹⁵. Położono w nim nacisk na kształtowanie wśród młodzieży postawy patriotycznej i internacjonalistycznej. Każdy członek ZMP miał być oddanym rzecznikiem demokracji ludowej i bojownikiem o pokój i przyjaźń między narodami. Równocześnie był zobowiązany do permanentnego podnoszenia wiedzy, kultury osobistej i umiejętności zawodowych, do pogłębiania światopoglądu naukowego, dbania o mienie narodowe oraz kształtowanie nowej moralności.

Statut ZMP, składający się z 54 paragrafów, zawartych w 6 rozdziałach, obejmował oprócz celów i zadań także środki działania organizacji z podaniem całej jej struktury i władz oraz powinności i prawa członków (w tym kary i nagrody)¹⁶. Do ZMP mógł należeć każdy, kto ukończył 15 rok życia, aprobował i stosował w swoim codziennym postępowaniu *Prawo ZMP*, rozwijał działalność w jednym z kół, podporządkował się uchwałom Związku i opłacał składki członkowskie. O przyjęciu do ZMP decydował zarząd koła. Podstawę przy przyjęciu stanowiła deklaracja składana przez nowo wstępującego, zawierająca zobowiązanie przestrzegania podstawowych dokumentów organizacyjnych. Ze względu na fakt, że ZMP był organizacją bezpartyjną, w paragrafie 13 *Statutu* sprecyzowano sprawę przynależności do partii politycznych. Każdy członek ZMP mógł należeć do dowolnie wybranej jednej z partii wchodzących w skład Bloku Stronnictw Demokratycznych. Dodano przy tym, że przynależność do partii traktowana jest jako sprawa przebiegająca poza obrębem organizacji.

Struktura organizacyjna Związku była w pełni zgodna z zasadami centralizmu demokratycznego. Zarządy kół szkolnych, fabrycznych i wiejskich podporządkowane były zarządom gminnym, powiatowym, wojewódzkim i naczelnym Związku. W *Statucie* określono kompetencje tych jednostek. Najwyższą władzą ZMP miał być zwoływany co 2 lata Kongres. Był on upoważniony do podejmowania uchwał zarówno w sprawach politycznych, jak i organizacyjnych Związku. Udzielał on absolutorium Radzie Naczelnej i Zarządowi Głównemu oraz wybierał nowe władze naczelne (oprócz RN i ZG, Centralną Komisję Rewizyjną i Centralny Sąd Koleżeński). W województwach najwyższą władzą była Konferencja Wojewódzka. Analizowała ona działalność Zarządu, określała kierunek pracy wojewódzkiej organizacji, udzielała absolutorium i wybierała no-

¹⁵ *Prawo Związku Młodzieży Polskiej* (tamże).

¹⁶ *Statut ZMP* (Uczymy się. Miesięcznik Instrukcyjny Związku Młodzieży Polskiej, wrzesień 1948, s. 66—74).

we władze. Zarząd Wojewódzki miał składać się z 21—35 członków i 5 zastępców, spośród których powoływano 7—9-osobowe prezydium. Podobnie wyglądała sprawa władz Związku na szczeblu powiatu, z odpowiednio niższą liczbą członków instancji.

Kongres Jedności w pierwszym dniu swoich obrad powołał Radę Naczelną ZMP w składzie 97 członków (*Statut* przewidywał 100-osobową), która wybrała spośród siebie Prezydium Rady¹⁷ oraz 27-osobowy (*Statut* przewidywał możliwość wybrania 29 osób) Zarząd Główny wraz z Prezydium¹⁸. Na tych organach spoczęła funkcja kierowania codzienną pracą Związku.

Już w pierwszej fazie działalności ZMP zachwiany został proporcjonalny udział przedstawicieli terenu w tych najwyższych instancjach. Łączące się organizacje stawiały sobie za punkt honoru przeforsowanie do powoływanych władz jak najwięcej swoich przedstawicieli ze szczebla centralnego. Manewr z powołaniem Rady Naczelnej, w której znalazło się wielu zasłużonych działaczy młodzieżowych, w licznych wypadkach już starszych wiekiem, nie rozwiązał widać do końca zagadnienia właściwej reprezentacji terenowych i środowiskowych ogniw ZMP. Delegatom Kongresu podano również do wiadomości, że ZG ZMP po rozpatrzeniu wniosków Wojewódzkich Komitetów Jedności powołał tymczasowych przewodniczących Zarządów Wojewódzkich i ich zastępców¹⁹.

Po Kongresie — jak już wspomniano — w dniach 22 i 23 VII 1948 r. odbył się Zlot Młodzieży Polski Ludowej²⁰. Wzięło w nim udział 50 tys. uczestników. Najważniejszym akcentem Zlotu był pochód i manifestacja

¹⁷ Przewodniczącym Rady wybrano Stefana Ignara, I wiceprzewodniczącym Mieczysława Majewskiego, II wiceprzewodniczącym Wiktora Nagórskiego, III wiceprzewodniczącym Juliusza Saloniego. *Premier Józef Cyrankiewicz na Kongresie Jedności Młodzieży Polskiej: Hasło walki ze starym światem zła i zacołania* (SP, 22 VII 1948).

¹⁸ Prezydium ZG ZMP powołane w składzie: Janusz Zarzycki (przewodniczący), Józef Ozga-Michalski (wiceprzewodniczący), Jerzy Morawski (wiceprzewodniczący), Lucjan Motyka (sekretarz generalny), Władysław Jagusztyn, Władysław Góralski, Leszek Guzicki, Feliks Kędziorek, Krystyna Lichaczewska, Ludomir Stasiak, Zdzisław Wróblewski i Zenon Wróblewski. W 27-osobowej grupie członków Zarządu Głównego znalazł się również Jan Karst z Wrocławia. Por.: „Razem do pracy”. Miesięcznik Instrukcyjny Związku Młodzieży Polskiej, sierpień 1948.

¹⁹ Na przewodniczącego Zarządu Wojewódzkiego ZMP we Wrocławiu mianowano Jana Karsta, a na zastępców powołano Herberta Goldberga i Stanisława Czesnara. Należy dodać, że tylko w wypadku woj. wrocławskiego powołano nie jednego, lecz dwóch wiceprzewodniczących Zarządu Wojewódzkiego ZMP. Por. AZHP 417/61, Steogram z drugiego dnia Kongresu.

²⁰ *Kongres Jedności Młodzieży Polskiej 22 lipca — barwny, 50-tysięczny pochód* (SP, 20 VII 1948); *Wspaniałe uroczystości Zlotu Młodzieży. Wręczenie sztandaru władzom ZMP. Defilada, jakiej Wrocław jeszcze nie widział* (SP, 23 VII 1948).

młodzieży²¹, podczas której prezydent B. Bierut wręczył ZMP sztandar²².

Kongres i Zlot zamknęły etap walki lewicowych działaczy młodzieżowych i związanych z nimi grup młodzieży o stworzenie jednej silnej organizacji młodzieżowej. W dziejach ruchu młodzieżowego był to przełom istotny. Skończył się okres silnego powiązania ruchu młodzieżowego z poszczególnymi partiami politycznymi i przenoszenia programów tych partii do młodzieży. Równocześnie zjednoczenie ruchu młodzieżowego przyspieszyło proces integracji społeczeństwa polskiego w okresie poprzedzającym procesy jednościowe w polskim ruchu robotniczym i ludowym. Niezależnie od tych bardzo istotnych przesłanek przyświecających rzecznikom zjednoczenia ruchu młodzieżowego liczone również na to, że jedna silna i masowa organizacja młodzieżowa będzie w stanie objąć swym oddziaływaniem znacznie szersze kręgi młodzieży niż te, które znajdowały się pod wpływem czterech organizacji. W szeregach tych organizacji znajdowało się nie więcej niż 20% młodzieży zamieszkałej w miastach i 15% młodzieży wiejskiej, przy czym tylko trzech z każdych zatrudnionych 10 robotników należało do ZWM bądź OMTUR-u²³.

Dokumenty Kongresu rodziły się w toku żywych dyskusji i wzajemnych ustępstw centralnego aktywu organizacji młodzieżowych²⁴. Przyjęcie ich przez Kongres w niezmiennej formie jest dowodem autorytetu, jakim darzono centralny aktyw. Nie oznacza to, że w toku przygotowywania tych materiałów nie popełniono błędów. Zaliczyć do nich należy niezorganizowanie szerszej dyskusji w kołach poszczególnych organizacji nad projektami dokumentów przedłożonych Kongresowi. Takie postawienie sprawy niewątpliwie zaciążyło na późniejszych organizacyjnych trudnościach ZMP. Z czekających aktyw zadań i trudności zdawali sobie sprawę uczestnicy Kongresu. Widać to wyraźnie w wypowiedzi jednego z delegatów: „Zadania, które przed ZMP stawia Polska Ludowa, są zakrojone

²¹ Ponadto dla młodzieży, która przyjechała na Zlot do Wrocławia specjalnymi pociągami z całej Polski, zorganizowano poza udziałem w pochodzie zwiedzanie Wystawy Ziem Odzyskanych, cały szereg ciekawych imprez kulturalnych i sportowych, m. in. mecz piłki nożnej pomiędzy drużynami Czechosłowackiego Związku Młodzieży a Związku Młodzieży Polskiej, pokazy gimnastyczne i widowisko artystyczne w Hali Ludowej w wykonaniu Zespołu Domu Wojska Polskiego. Por.: AZHP, 215/VII-141, Szczegółowy program zlotu, oraz tamże, 417/59, Program o Zlocie dla uczestnika.

²² Dziękując za wyróżnienie, przewodniczący Zarządu Głównego stwierdził, że sztandar jest „wyrazem serdecznego stosunku ludowej władzy do zjednoczenia demokratycznego ruchu młodzieżowego, jest wyrazem opieki i troski, jaką otacza Polska Ludowa młodzież, jest symbolem praw uzyskanych przez młode pokolenie w odrodzonej Ojczyźnie”. Por.: AZHP, 417/62, Wystąpienie Przewodniczącego Zarządu Głównego ZMP po wręczeniu sztandaru przez Prezydenta Bolesława Bieruta.

²³ *Młodzież dziękuje wojewodzie Piaseckiemu* (SP, 24 VII 1948).

²⁴ J. Morawski, *Ku jednej organizacji młodzieży polskiej* (Lewy Tor, sty-czeń — luty 1948).

na miarę entuzjazmu, który nas wszystkich ożywia. Kiedy wrócimy jednak do swoich kół, przed każdym z nas stanie szara praca dnia codziennego. Mimo liczne trudności ZMP od pierwszych dni swego istnienia aktywnie włączył się w rytm działalności społeczno-politycznej, z zadań mu powierzonych w pełni się wywiązał i nie zawiódł pokładanych w nim nadziei²⁵.

DER VEREINIGUNGSKONGRESS DER JUGENDORGANISATIONEN IN WROCLAW

Der Artikel behandelt ein sehr wichtiges Ereignis in der Geschichte der polnischen Jugendbewegung, das im Juli 1948 stattgefunden hatte. Auf dem Vereinigungskongress wurde von über tausend Delegierten, die die fast 800 Tausend Jugendlichen aus ganz Polen repräsentierten, eine selbständige, volksdemokratische Organisation der arbeitenden und lernenden Jugend aus Stadt und Land — Bund der Polnischen Jugend (Związek Młodzieży Polskiej) ins Leben gerufen.

²⁵ AZHP, 417/61, Stenogram z drugiego dnia obrad Kongresu Jedności.